

given by professional investment advisors, such as Goldman Sachs and Morgan Stanley, but they also want to develop insights into the most operational potential among these candidate E & P projects because projects with operational potential can provide significant growth contribution to the projects' underlying value. To distinguish oil company executives from security investors, we call the latter "professional investors", and the former "capital budgeters", who can create added value by using their own management and control systems. We name the added value part "operational premium". Based on research into operating behaviors of oil companies, we find that the degree of operational premium is mainly affected by two factors: one is the degree of investor's control ability on the project, namely, ownership interest. Measurement of operating efficiency can be considered from many aspects, including the input-output ratio, social status, staff development, social welfare contribution and R&D reserves. The most easily quantifiable factor is input-output ratio the return on investment ratio a project will get.

Ownership interest

In Markowitz's portfolio theory, return on investment is an exogenous variable and investors are all price takers, so the ownership proportion of each asset will not impact the underlying yields. This theory is reasonable for most professional investors. But in the case of capital budgeters, like international oil companies, the ownership interest Percentage will impact the operating efficiency to different degrees. Generally speaking, the greater proportion the investor's equity account for in an oil & gas asset, the closer the asset's output function will get to that under the investor's full control.

References

1. Arnesano M, Carlucci A P and Laforgia D. Extension of portfolio theory application to energy planning problem—The Italian case. *Energy*. 2012. 39(1): 112–124 CrossRef Google Scholar
2. Ball B C and Savage S L. Notes on exploration and production portfolio optimization. working paper. 1999. Available at: <http://archive.itejournal.informs.org/Vol11No2/Savage/Notes.pdf> Google Scholar
3. Cartwright G L. Application of Markowitz portfolio theory in the oil and gas industry. *Oil & Gas Financial Journal*. 1 September 2011. 1–13 Google Scholar

УДК 332.:330

ФІНАНСОВІ ТА ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГАЛУЗЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ СИСТЕМ

Г. Ф. Боднар

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: reg@nung.edu.ua

Розвиток галузевої і регіональної суспільної системи базується на ключових показниках розвитку економіки. В залежності від регіонального

розміщення суспільної системи та соціального попиту визначаються пріоритетні галузі економічного розвитку суспільної системи.

Необхідність вдосконалення процесів управління галузевих та регіональних суспільних систем пов'язана з активним реформування економічних процесів в Україні. При цьому ключовим моментом удосконалення процесу державного управління соціально-економічним розвитком регіонів є проведення змін у процесах фіскальної політики та змін в управлінні фінансовими інструментами. Однією з важливих проблем сучасного етапу розвитку регіональних суспільних систем є низький рівень економічної активності, пов'язаний з низкою політичних, соціальних та правових аспектів. Вирішення цієї проблеми вимагає застосування інструментів державного регулювання та стимулювання, адже завданням держави є створення умов для зростання й розвитку національної економіки в цілому та регіональних суспільних систем зокрема. Державні методи впливу на розвиток суспільних систем повинні сприяти максимальному використанню регіональних ресурсів та одночасно забезпечувати міжрегіональну економічну інтеграцію. Для цього необхідно збалансувати вирішення завдань економічного вирівнювання розвитку регіонів шляхом використання інструментів фінансово-бюджетної політики. Звідси випливає необхідність впровадження механізму дотацій чи фіскальних преференцій для пріоритетних галузей економіки тієї чи іншої суспільної системи. Прикладом вдалого впровадження такого механізму для галузевих систем є запровадження в 2017 році системи державної дотації для сільськогосподарських виробників, яка передбачає виділення певного розміру коштів з бюджету виробникам сільськогосподарської продукції після повної сплати ними платежів до бюджету пропорційно до обсягів виробленої ними продукції. Ця система дотацій прийшла на зміну спеціальному режиму оподаткування податком на додану вартість і на думку автора є ефективнішим та прозорішим механізмом фіскального стимулювання розвитку галузі. Потужним важелем для уникнення диспропорцій і забезпечення збалансованості розвитку регіональних та галузевих суспільних систем є запровадження змін та підходів до формування та розподілу фінансових потоків між центром і регіонами, які реалізовані завдяки змінам до Бюджетного кодексу України у відповідності до норми Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», прийнятого Верховною Радою України 02.03.2015 р. [1]. Запроваджений механізм фінансування регіональних суспільних систем докорінно відрізняється від існуючого до 1 січня 2017 р. Фінансове вирівнювання здійснюється на основі виключно двох податків: податку на прибуток підприємств і податку на доходи фізичних осіб для обласних бюджетів та податку на доходи фізичних осіб для бюджетів міст обласного значення, бюджетів районів, бюджетів об'єднаних територіальних громад. Вирівнювання здійснюється на основі величини індексу відносної податкоспроможності адміністративно – територіального утворення. У випадку, якщо індекс знаходиться в межах від 0,9 до 1 – вирівнювання не здійснюється. Якщо індекс нижчий нижнього значення, бюджету надається

базова дотація величиною 80% необхідної величини досягнення індексу 0,9. Реверсна дотація (вилучення) проводиться для бюджету, індекс відносної податкоспроможності якого вищий 1,1 у розмірі 50 % перевищення. Проведена таким чином реформа фінансування регіональних суспільних систем покликана стимулювати місцеві громади ефективніше наповнювати свої кошториси, переходити на самозабезпечення та ощадно планувати свої видатки. Місцеві податки дозволяють акумулювати у загальному фонді місцевих бюджетів у 2017 р. додаткового ресурсу до 25 млрд грн. В цілому ж, враховуючи нову систему міжбюджетних трансфертів, додатковий ресурс місцевих бюджетів лише в поточному році складе близько 45 млрд грн. [2].

Ще одним потужним фінансовим інструментом для забезпечення розвитку регіональних та галузевих соціальних систем є залучення інвестицій на основі створення загального сприятливого інвестиційного клімату для всіх видів капіталів. На фоні припинення державного інвестування багатьох сфер економіки та регіональних систем, для я залучення приватних, в тому числі іноземних інвестицій, необхідно визначити рівень потреб регіону в інвестиціях, пріоритети інвестування у критичних структуроформуючих галузях економічної діяльності, які спроможні дати поштовх інтенсифікації соціально-економічного розвитку регіону чи галузі, особливості відтворювальних процесів та ефективність можливих витрат у довгостроковому періоді. Для сприяння цьому процесу необхідне паритетне поєднання прямих та портфельних інвестицій в економіку регіону чи галузі, що враховує як інтереси самого підприємства, так і регіону в цілому; стимулювання інвестиційної діяльності за рахунок власних коштів підприємств; податкове стимулювання процесу реінвестування в економіку регіону; залучення коштів банківської системи та заощаджень населення. Для мобілізації інвестицій дуже важливо залучити в інвестиційний процес кошти населення з метою вирішення основних завдань соціального розвитку регіону. Одним з важливих механізмів реалізації інвестицій в галузеві та регіональні економічні системи є створення державно-приватних партнерств. Згідно з концесійною угодою приватний партнер отримує ексклюзивні права від держави на експлуатацію, обслуговування, інвестування та отримання прибутків від державного активу. За це він виплачує державі або фіксовану суму, або відсоток від прибутків чи вартості активів.

Основною перевагою механізму є те, що він дозволяє окремим державним активам, для яких приватизація є економічно чи стратегічно суперечливим рішенням, розвиватися та ефективно функціонувати. [3].

Таким чином, фінансові та податкові механізми є важливими інструментами управління розвитком галузевих та регіональних соціальних систем, зокрема економічною, науковою та іншими сферами їх діяльності. Будучи важливими елементами системи управління, вони сприяють забезпеченню його збалансованості та оптимальності та є важливою гарантією умов економічного зростання галузей та регіонів. Розміри і порядок утворення як централізованого державного грошового фонду так і на регіональному рівні в сукупності з напрямками і методами використання цих коштів, справедливо

вибудована система державних дотацій та фіскальних преференцій, ефективно залучення інвестицій шляхом створення державно-приватних партнерств покликані забезпечити умови для стрімкого та гармонійного розвитку галузевих та регіональних суспільних систем.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України : Закон України №212-19 від 02.03.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/212-19>
2. Реформа міжбюджетних відносин дозволить збільшити доходи місцевих бюджетів у кілька разів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247843254&cat_id=24
3. Продати не можна залишити: що робити зі стратегічними держактивами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2017/09/6/628742>

УДК 330.322.5

ЧИСТА ВАРТІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ ВИГІД ТА ВИТРАТ ЯК КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

У. Я. Витвицька

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
E-mail: igorandriyolegroman@gmail.com*

Розвиток методичних підходів до оцінювання ефективності інвестиційно-інноваційних проєктів є важливим завданням інвестиційного аналізу, вирішення якого дасть змогу забезпечити більш коректне врахування фактора часу та максимальне врахування можливих економічних вигід та витрат, що супроводжують інноваційно-інвестиційну діяльність.

У якості критерію оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів пропонуємо використовувати чисту вартість економічних вигід та витрат, представлену моделлю [1, с. 92-98]:

$$NVBC = \left[\sum_{i=1}^n \sum_{t_i=t_{n_i}}^{PP} \frac{(NP_{t_i} + A_{t_i} + E_{t_i})}{(1+r)^{t_{PPi}}} + \sum_{i=1}^n \sum_{t_i=PP+1}^{T_{e_i}} \frac{(NP_{t_i} + NP_{H_{t_i}} (1+r_{\delta})^{T_{e_i}-t_{e_i}} + A_{t_i} + E_{t_i})}{(1+r_n)^{t_{e_i}}} \right] k_n k_H - \left[\sum_{t_{\delta}=0}^{T_{\delta}} I_{t_{\delta}} (1+r_{\delta})^{T_{\delta}-t_{\delta}} + \sum_{t_i=t_{n_i}}^{T_e} \frac{I_{t_e}}{(1+r_{\delta})^{t_e}} \right], \quad (1)$$

де $NVBC$ – чиста вартість економічних вигід та витрат від реалізації інвестиційного проєкту за період його життєвого циклу;

NP_{t_i} – чистий прибуток для i -го бізнес-процесу (виду господарської діяльності) внаслідок реалізації інноваційно-інвестиційного проєкту за період t_i ;